

ד.ט.

פ ר ו ט ו ר ק ו ר ל מ ט 29/1

מיטיבת ועדת הכספיים, שנתקיימה ביום ב'
טו' בטבת תשי"ד 22.12.53, בשעה 8.30

נוכחים:

- י. גורי - היו"ר
- ח. גרינב
- ש. בז'רנו
- א.ט. גניחובסקי
- ש. דיין
- א. הרצפלד
- ק. לוז
- א. גליטר
- י. פורדר
- א. ציזלינג
- ז. שפר
- י. בדר

היוזמים:

- שר האוצר ל. אטכול
- שר הפיתוח ד. יוסף
- מר פ. טפיר - מנהל סדר האוצר
- טר לרון - מטעם האוצר
- מר ספינק - מטעם האוצר
- ד"ר קיטרון - מטעם סדר הטכסטים

ט. בזק - מזכיר הוועדה

סדר-היום:

- א. שונות
- ב. הדיון בענין חברת החשמל
- ג. הצעת חוק לתיקון תקנות ההגנה (כספים)
- ד. שונות

=====

ד.ש.

אני פותח את הישיבה.

החבר הנכבד גורנין

ברצוני למסור לחברי הוועדה, כי אתסול קיימנו החלצות עם היועץ המשפטי בשלושה עניינים: א) הנעיות בהק בתקלה הועדה בדיון על חוק מילווה חובה; ב) העברות מסעיף לסעיף; ג) הכספים החוקתי של סיפול ועדת הכספים בענייני המסכורת או הדירוג של עובדי ספקר המדינה ועובדי הכנסת.

בסעיף הראשון, ברצוני למסור לשר האוצר, כי בטפולנו בוועדת המסנה בענין מילווה חובה, נתקלנו בענין "עמידר". באנו לידי מסנה כי יש לשחרר את "עמידר" מסילווה חובה, אבל התעוררה העייה חוקית, אם אנו יכולים לפטור את "עמידר" וגופים דומים, אשר לועד הכספים תמצא לנכון לשחררם. מסתבר שלפי החוק, אנו יכולים רק להכיר ב"עמידר" א בגופים אחרים כגופים צבוריים אשר זכאים להיות פטורים, אבל אם יש לגופים אלה סכומים, אשר לפי שיקול דעתו של מנהל המילווה סכומים אלה, בהתאם לסעיף (ג) מיועד לרווחים - הוא מטמי להטיל על אותו סכום את חובת המילווה, אעפ"י טוענת הכספים החליטה שזהו גוף צבורי אשר צריך לשחרר אותו לפי סעיף (ג) בחוק המילווה.

בסקרה שלפנינו, כל הרכוש של "עמידר" הוא רכוש שמנהל המילווה יכול להטיל עליו את המילווה. אם הוא העריך את הרכוש ב-16 מיליונים, הרי יצטרכו לסלם 1,600,000 ל"י.

ועדת הכספים הגיעה לכלל מסנה, שהיא אינה יכולה להיות במצב כוזב, שהיא יכולה לקבל החלטה, ואף על פי כן זה יעשה, אלא יוטל מילווה. ויסנן שתי אפשרויות: א) לאפטר לוועדת הכספים במקרים אלה לפעול בהתאם לחוק; כלומר, מתקנים את החוק; ב) שהפוליסטי של האוצר ומנהל המילווה בענין זה הוא לפי הסכם בלתי פורמלי עם ועדת הכספים, שאם ועדת הכספים מקבלת החלטה, היא יכולה להיות בחובה כי החלטתה תוגשם גם למעשה.

ועדת הכספים תצטרך להוועץ אח"כ באיזו סדר לנהוג. ישנם עוד כמה דברים המחייבים תיקון בחוק, וגם האוצר עצמו יזכה להכביט כמה תיקונים, ובהזדמנות זו יכולים אנו להביא לכנסת גם הצעות תיקונים אחרות.

אני מפסיק עתה את דברי בענין זה, ואנו עוברים להמטך הדיון בענין חברת החשמל.

הדיון על חברת החשמל

החבר הנכבד גורנין
אבקט את סר הפיתוח לענות על הטאלות
וההערות שהוטמעו בדיון המוטם סקייטה
הועדה בענין חברת החשמל.

סר הפיתוח, מר דא גורנין: אפתח בהערה. מהדיון שהתנהל בוועדה במטך כמה ישיבות, קבלתי את הרושם כאילו החברים אינם דנים על המציאות הקיימת עתה, אלא ען המצב שהיה קיים לפני שנה או חצי שנה. אולם עליכם לדעת שמצב זה אינו קיים עתה, ואנו עומדים בפני עובדות מסויימות. עלינו לחשוב ראסית כל: מה טוב למדינה, ולפי זה לנהוג. הטאלה באיזו מידה יש לסמור על הסכם, ואם צריך בכלל לסמור, הן הטכט או לא - זוהי טאלה שאינה עומדת כלל בפנינו.

אני מעריך את אלה הרוצים לסמור על שמה הטוב של המדינה, ועל כך סיגידו בעולם כי כל מלה הנאמרת ע"י מטטלת ישראל היא קדט קדטים; אבל אין בפנינו בעייה מעין זו כיום. העובדות כיום הן בדלקטן:

ר.ט.

ביום מסויים במלון "המלך דוד" הציעו לנו נציגי חברת המטמל שאנו בקנה את המניות שלהם ב-30 שילינג הסנייה. הם הציעו זאת ואנו לאחר שיקול רב, דיונים והיסוסים - החלטנו לקבל את ההצעה. הם בעצמם שטו קץ לכל מה שהיה לפני זה. כמוכן שהם הוסיפו עוד, כי אם אנו לא נקבל זאת, הם יעמדו על זכותם לגבי מה שהיה קודם לכן.

לאחר שענינו בחיוב, הם נסעו ללונדון, ולאחר כמה ימים הודיעו לנו כי הם מתקשים לגבי קובי המניות הישראלים ושלחו את לורד נתן להסתדל ולהטפיע עלינו שאנו נסכים גם לקנות את מניותיהם של בעלי המניות הישראלים. היה מו"מ מייגע מאד. בכדי לקיים את ההסכם עם לורד סמואל וחבריו, הסכמנו גם לקנות בתנאים מסויימים את המניות הישראליות. היה הסכם ברור בין נציגי החברה וכינינו, שהם היו צריכים להביא לאיסור המטמל של ההנהלה את ההסכם, ואנו היינו צריכים להביא לאיסור המטמלה. לאחר מכן, הם הודיעו לנו כי ההנהלה שלהם איסרה את ההסכם הזה, וגם המטמלה מצידה איסרה אותו.

לכן המצב כיום הוא כזה, שקיים הסכם חדש, אשר בהסכמת שני הצדדים באר במקו מה שהיה קודם לכן. כל הענין הקודם נופל, ואין כל מקום לדבר על כך, שמישהו לא רצה לכבד ולקיים הסכם; גם לולא באנו להיפגש הענין, היינו בסדר, אבל לא עכשיו המקום לדבר על כך.

איינו חוטב שאני חייב עוד פעם לחזור על כל הענין, אם ההסכם הראשון היה טוב, ראש לאו. אני קבלתי את הרוטם, שחוץ מחבר הכנסת בדר אשר ראה בהסכם הראשון דבר אחד רע בלבד, ענין האחוזים המופרזים, לא היה אף אחד מבין חברי הוועדה אשר חייב את ההסכם הראשון. הניחוקים היו שדברים, אבל הוצע היתה אחת.

ברצוננו לציין, כי ההסכם הנוכחי הוא הוגן מכל הבחינות ולכל הצדדים. המדינה, בעד המחיר שהיא משלמת, תקבל את העסק, אשר לכל הדעות התרחב וגדל מאז שילמו לירה סטרלינג בעד כל סנייה; כלומר, איבנו משלמים יותר מאשר העסק שווה, אלא פחות מזה. מנקודת מבט בעלי המניות, יש כאלה שקנו את המניה בלי"ט, והם יקבלו עכשיו 30 שילינג; ישנם כאלה שקנו את המניה בסוק ב-40 שילינג, או יותר, והם יקבלו רק 30 שילינג, אבל אין זה באשמנו. אם לא ירצו - לא יהיו חייבים לחזור את מניותיהם. לכן אני אומר שהסכם זה הוא הוגן לכל הצדדים.

תדעו לי לומר כמה מלים לחברים אשר חייבו בכל זאת מציאת דרך ביניים על סמך הסידור הראשון. בעיקר דבר על זה חבר הכנסת פורדר, ובכן, אשר מוכרחים להבין את מצבה של החברה. נציגיה מסרו לבעלי המניות על הסידור הראשון, אולם כעת הם יכולים לבוא אל בעלי המניות באיגוף ולתמודד להם כי מכיון שראו כי הסידור הראשון אינו יכול לצאת לפועל, מצאו סיור חדש, אשר לא יכביד על בעלי המניות. אלה אשר ירצו למכור - ימכרו ואלה שירצו להחזיק ימכרו את המניות, לא יוכרחו למכור. דבר זה יתקבל עת דעתם של מחזיקי המניות. אבל אם יאסרו לבוא אליהם בסנדיים יסודיים - ודובר כאן על סנדיים יסודיים - הרי הדבר הוא טובה לגמרי. נציגי החברה יכולים היו לבוא למחזיקי המניות עם סנדיים קלי ערך, אבל לא עם סנדיים יסודיים שפה דובר עליהם. זאת לא יוכלו.

ולכן, מה טעם לדבר על מה שהיינו רוצים? אנו רצינו והסתדלנו מאד שהם יישארו בתוך החברה; אבל בתנאים שאנו יכולנו להסכים להם, זה לא התקדם. וכעת אנו עומדים בפני מצב מסויים, אשר לפי עניות דעתי אין מצאא מבוז, שלא הדרך הטובה באמת למדינה, והיא קבלת ההסכם השני. בדרך זו אנו מקיימים הצטחה, שומרים על הסכם ופועלים לטובתה של המדינה.

גם אילו רצינו לבדוק אפשרות אחרת, לא של קנייה, הרי גם אז טכניקה יסודית, כי איש נבון יודע שקודם כל יש להתפטר מהדבר הלא טוב.

אני מומר יוב: גם אם יטנה דרך ילישית,
 קודם כל עלינו לקיים את הדרך הישנה. את זה ירצו לנהוג בדרך
 אחרת, כל אחד יוכל לומר "ח"כ ולהגיד: אמנם יש לכם הסכמ, אבל בכל זאת
 אנלי נבדוק את יטנה דרך ילישית טובה יותר. את ר תמיד לעשות זאת.
 בין מה וכה לא נקנה את המניות החלו עד חד סוף, ויש זמן לכל
 אחד מהעלי המניות להחליט, או למכור או לא למכור. זאת נוספת שיש לנו
 גם זמן לחשוב על דרך ילישית, גם תהיה כזאת; אבל לא נתחיל לחשוב על
 כך, לפני ינהיה בסדר היחסי להסכמ.

חבר הכנסת בדר רצה ליצור רושם, כמילוי
 מתוך יצור הכוחנו אותם להסכמ. אני מטפער טנד להגיד, ימין שמך
 יל יכת בדבר הזה, ויבי מסר לכם יוב את העובדות.

עוד בהיותי במסדר הסחר והתעשייה,
 ראו בצייגי החברה והודיעו לנו, כי אינה יכולים להמשיך ולטמט בעול,
 אין ביכולתם להיג את המכסים; הם מצטערים, אבל ברור להם ילג יוכלו
 להמשיך, והם פניעים שנוי במוט אתם לידי הסכמ על קניית החברה. אני
 לא התנגדתי אז. מולם, ביותו פעמד הייה גם חברי למטלה, סר מטכול, והוא
 לקחני הצידה והתדל למכנע מותי, ימולי בכל זאת גגליה להמשיע עליהם
 להיאר בחברה ומולי נכנע דרך פיותפת. אני הסכמתי לדבריו, והוא התחיל
 לדבר אתם. הם לא רצו בו ומסרות ער המטלה. התדלנו להסכמ להם, כי בכל
 זאת המטלה לא ניצלה מותם לרעה ואין פחד להמשיך אתה יחד; וגו הציע
 סר מטכול ממולי נעשה זאת במטולט; הם ישיגו יותר כסף בגוגליה או במטריקה,
 וגו יהיה בעסק ילוטה גופים: החברה הקיימת, המטקיעים החדשים והמטלה.
 הם לא רצו בזאת, אבל בקטו זמן מטוייה כדי לנסות להשיג את הכסף.
 ברור שנוי הבנוי אותם לידי מחשבה, לנסות ולהשאר במנים. אבל הם
 סן ההתחלה רצו לצמט סן העסק, ללא ינוש, ללא מיום ולחץ.

אני מגלה לכם דבר נוסף: כשנורד סטנול
 בא הפעה הניה יחד ער רוטנברג, אשר זה האחרון: רבותי, אני רוצה
 שתבינו כי אני חושב זאת לכבוד גדול לאחי המנוח ולי, שהקטנו את
 המטעל הזה ושירתנו את הארץ שרות גדול, אבל עכשיו יטנה מדינה, יטנה
 מטלה והיא צריכה לעטוק בזאת. אינני רוצה פדוע איננו יכולים למסור זאת
 למדינה. כל גישתו הייתה, שהוא רוצה לעזוב.

באחד הימים אמרתי להם: אתם אינכם
 יכולים להסכמ למה שנוי פניעים; לעומת זאת, קיימת אפשרות אחרת, שנוי
 בכלל נקנה את המניות. מולי לנו ניקול הצעה מטולה, וניתן לכל מחזיק
 מניה אפשרות להחליט, או שהוא יישאר במניה התנאים לא כל כך נוחים
 כפי שאתם רציתם, או שהוא יוכל למכור את המניות במחיר שנמכים עליו.
 הו הציעו למסור את הדבר לוועדה יטנה, וכך עשינו; שה החלו מיד לדבר
 על הקנייה ולא בתנוי בכלל אפשרות לוציגינו לדבר על הדבר הרמטון.
 בשחת פנייות ועדת המינה אשר רוטנברג: עייפנו כבר מלהיות העבדים
 של המדינה. הלה מליה די מריפות, אבל אני מומר לכם מותן בכדי שתדעו
 ילג לנו לחצנו עליהם ללכת בדרך הזאת, בלג זו הייתה ההצעה המקורית שלהם,
 וזהו מה שהם רצו. כעת מעוניין מולי מישהו לסבך את העניין, אבל זהו
 מה שהם רצו. וכאשר לנו הודענו להם ביותו לילה במלון "המלך דוד" על
 הסכמתנו לקנות, אני זוכר היטב את המטחה שעל פניהם; הם השיגו סוף סוף
 מה ירצו במיך כל הזמן ולא מה שמישהו אחר הסיל עליהם.

ואשר להצעתו של חבר-הכנסת מרייב, שאנו
 נביח לעניין בינתיים וניתן להם טוב תקופת זמן מטויימת כדי שינסו לגייס
 מטפים מינה מציונותית; כל עליכם לדעת, שטט נעשה כך, או שהחברה תפסוט
 את הרגל חיש מהר, או שהמטלה תצטרך להמשיך לשאת בעול, מבלי שתהיה
 לה יום דעה בעניין. חבר-הכנסת מרייב דבר כטן, כמילוי המטלה עוזרת לכל
 החברות בארץ, מולם דוקא לחברת החטמל מינה רוצה לעזור; אבל עליכם לדעת
 שהמטלה כבר עזרה לחברת החטמל ב-20 מיליון ל"י; אין מונה עלימטמטי
 המטים הישרמליים להעטיר את מחזיקי המניות בגוגליה. אני, כאמד המטמטי
 המטי, אינני מטמכים שעל גבי יתנו הלונות של 20 מיליון ל"י, בכדי
 מגויים בגוגליה יחזיקו במניות העולות בערכן מדי פעם. אינני מוכן
 להעטיר את בעלי המניות. אני מוכן שהם ירכשו מניות וישקיעו מטפים, אבל
 את מטמט ולא את מטפלי. אני מומר, כי לנו מטמליים מולי יותר מטמר
 מנו מקבליים. אינני חושב ימנע הנוצר מצלנו הוא כה יוב, שנוי יכולים
 לתת מיליונים על גבי מיליונים; ומה כבר נותנים - עלינו לקבל בעד זה מטמר.
 אני חושב שהמוצר הרחיק לכת בעזרתו לחברה ועזר להם יותר מטמר לחברה אחרת.

ד.ט.

המטב הוא לא כזה, שטבו רוצים לוותר על כספם של מקצועיים. אילו היה ביכולתם לנהל הלמה את החברה, לא היה עולה על דעתנו לכוון אליהם בהצעה כלשהי, אבל המטב הוא לגמרי חזר. הם אינם מסוגלים לנהל את העסק, אינם מסוגלים לגייס כספים, ולכן יש בריחה: או לקחת בעל כרחנו את המפעל לידינו, כי חובה עלינו להבטיח חשמל לאוכלוסיה - עם כל הקשיים שבכך - או שטבו נצטרך בין כה וכה לתת את הכסף והם ינהלו את העסק, הוא יהיה שלהם, ואנו לא נקבל דבר. אין לנו דיון בחרת.

טריאב

חבר-הכנסת חולם בהקיץ, אם הוא חושב שיטבה היזו היא תקנה, כי הם יוכלו לגייס את הכסף. הם תמיד ימצאו סיבות ותירוצים לא למשוך אותו. שר המוצר יוכל לענות על טענתו של רוטנברג, שלא נתנו להם לטכור את הסניפות. נכון אמר חבר-הכנסת אלישר, אלו הייתה היתה פונה לאיבוד, היה הדבר יוצא לפועל; אבל הטכנת המסילה בלבד אינה מסתיימת. אנחנו נתנו את הסכמתנו פעמיים, אבל הם לא יכלו לגייס כספים וגם לא יוכלו; הם יוכלו רק לבקש זמן נוסף, שכינתיים במשיך לטות בעול - מולי יקרה נט.

גולם אין זו גישה מסלכתית, לתת לעניינים להתפתח בצורה זו. הדבר נפסך כבר שנתיים, והכרח הוא לנו להסדירו. לא ייתכן שטבו במשיך בצורה הקיימת, אנו מוכרחים להגדי את המפעל, להוסיף כוח ולפתחו, בחרת לא נוכל לטסק חשמל לאוכלוסיה. זוהי הדרך הטובה ביותר במדינה, ואל לא להחטיצה.

איננו רוצה להכנס עתה לוכוח על הלאמה. אפילו מבגליה התכונות לא ביטלה את הלאמת החשמל, אבל לטולטו מצלנו לא היה ריל צורך בהלאמה, כי אנו מלינו נציגי החברה ואסרו: אנו רוצים שאתם תקנו את הסניפות ילכה; איש לא כפה עליהם דבר; איש לא כופה גם עתה על בעלי הסניפות לטכור את הסניפותיהם. והם מיטתו בחו"ל יחשוב שזוהי הלאמה, הרל תהיה זו פעות מצדו ויהיה עלינו להטבירה לו. גולם איננו יכולים לטנות את הדרך בה אנו הולכים, ולגרום נזק למדינה, טכיון שגולי מ"הו שמינו טכיון בחו"ל יחשוב שזוהי הלאמה והפקעה. כך מי מטור לנהל מדינה.

חבר-הכנסת טריאב אמר, כי הוא מסופק אם המסילה תוכל לנהל את המפעל. ובכן, מני כודיע לכם כי אותם האנשים העוסקים עתה בכך, הם אשר ימליכו בעבודה. העבודה תעשה באותה יעילות כפי שנעשתה עד עתה, והולי ביתר יעילות. אין איש מהאנשים שרוצה לעזוב את עבודתו. מני התעניינתי כבר בכך, ואני מומר לכם שאיש מהם אינו רוצה להתחילו (איננו יודע מה כוונותיו של רוטנברג). החברה תמטר, והעבודה תעשה ע"י אותם האנשים בעוסקים בה במסך כל הימים.

עליכם להבין כי לא קיים כגון טאב, שהמסילה כאה והציעה כתור טרינצית יהיה תחיל לקנות חברות, והיא התחילה בקנייתה של חברה החשמל. המסילה בליה בריחה צריכה לקחת בידיה שירות חיובי, במדי להבטיח חשמל לאוכלוסיה.

בזאת סיימתי. מני רוצה רק להזהיר בפני טאננות בטאלה זו ובפני הטחילית העניין. אם אנו רוצים לדאוג שיהיה חשמל למדינה - אנו חייבים לסייע את העניין, ובאופן הטוב ביותר למדינה.

י. פורדר:
כדי שהוכוח יהיה יותר יעיל, ברצוני לטאול את שר המוצר כמה שאלות, לפני שהוא עונה על השאלות הטונות בקטר לעניין זה.

שר המוצר נתן את ההוראות לחתום על החוזה הראשון ומני רוצה לדעת מה היו הסיבות שהכריחו אותו לעשות זאת.

מני שואת את שר המוצר ואת שר הפיתוח, אם הם יכולים להסכים לכתוב לחברה, כי אמנם מקבלים את ההסכם, אבל אנו מצדנו מציעים למצוא היזו דרך משותפת להמשיך את העבודה יחד אתם,

ועדת הכספים
22.12.53

ר.ט.

בתנאי שיהיה גיוס של כסף חדש. האם ישנה התנגדות לכך?

האם ישנו שינוי בה רדיקאלי בקופת האוצר, שטר האוצר הסכים כל כך בקלות לשלם 15 מיליון דולר, נוסף על ההתחייבות לשלם בלירות ועל הממשון להסגיר במקופה של שלוש שנים סכום כה גדול.

א.מ. בנימין בוסקי: האם נכון הדבר, שבדעת הממשלה - לאחר העברת החברה לידיה - לאפשר לבעלי ה"בונדס" לאנות כניות ע"י הבונדס - להם?

מ. קלמר: האם נכון שהחברה לא יכלה לגייס הון בגלל המגביות היהודיות המיוחדות באטריקה ובגלל הבונדס?

שר האוצר ל. אשכול: אמר כבר כאן שר הפיתוח, פר יוסף, כי כאשר בא הלורד סמואל בכבודו ובעצמו, עם כל חבריו, ובישיבה הרטורונה אמר בפאטות: איננו יכולים יותר, אין לנו כסף, לא יהיה כסף, תפדו את המפעל - והוא אמר זאת בכל הרציבות - אנו אמרנו: למה לכם למה? שתוך כל הניסיונים שהעלה כאן חבר-הכנסת יורדר וחבריה אחרים עמלנו לדחות את הדבר. עשינו את כל המאמצים להניח אותם ספחשבתם, אבל לא הצלחנו.

אז לי שרוטנברג איננו פה, אבל אני אמרת לי אז לכמה אנשים, כי בטוחני שרוטנברג הוא הגורם העיקרי לרצונתם לסיים את הדבר. אני חושב שקשה לו עכשיו לאברהם רוטנברג, יורשו של פנחס, אשר יצר את כל המפעל הזה לרדת בצורה כזאת, שאין לו כסף והוא צריך לבוא בכל פעם בבקשה להדינת ישראל. קצת לא נעים לו הדבר.

אנו עמלנו רבות ועשינו כל מה שאפשר היה, בגדר הכבוד וההגיינות, וממרנו להם: המשיכו; לאחר מכן אמרנו להם, שהמפעל יהיה מבוטח על שותפות, כיפטי-כיפטי; לאחר מכן אמרנו להם: אם אינכם מסכימים לכך, צאו לעולמ הגדול וחפשו כסף; אם אי אפשר למצאו באנגליה - חפשו באטריקה. עשינו את המקסימום האפשרי, וזה פטנו פדוע לא חשבנו אז על אחוז אחד פחות או יותר, כי רצינו לעשות הכל כדי לפלא את הליחות. חשבנו שהדבר יביא לנו משהו, והיינו מסכימים לוותר על אחוז זה או אחר, או סכום זה או אחר, אולם גם להסגיר כל כך הרבה כסף וגם לא לקבל דבר - לזאת איננו יכולים להסכים. ואני יכול להביא עדים לכך, שאיש לא הפריע להם באטריקה. להיפך, ראש הממשלה הזמין הנה את ספוררום, האיש העומד בראש מפעלי החטל האטריקה, שהוא ידידו של בן-גוריון וגם ידידם של פנחס ואברהם רוטנברג; ניסו פה להיפיע עליו שהוא יעזור באטריקה לרוטנברג, אבל לא יצא מזה דבר. כלומר, איש מהממשלה או מהסוכנות לא הפריע לרוטנברג לאטוף כסף באטריקה. אולם, מעולה לא היתה כוונה שהוא ילך לעת באטריקה. אם ילכו לבנקים, לאברות ביטוח, להשקעות - בבקשה, אבל לא לעם. לפני שנתיים, דומני, שמעתי שהוא רצה ללכת לבנק ליבוא ויצוא, אבל לזה איננו יכול להסכים - לשם יכול גם אני ללכת. אנו הסכנו שהוא יביא את הקפיטל הפרטי, אבל לא שירכיב עוד מעטסה על הקפיטל הלאומי, העלי גם להוסיף כאן, כי מעולה לא שמעתי שרוטנברג כל תלווה בק"ר לעניין זה.

כשעבר זמן מסויים והכספים לא גוייסו התחילו, כמובן, להזדקק עוד יותר הדברים הבלתי טובים שבהסכם הראשון. אני הסכתי לו בתחילה, כי חשבתי שתוך שנה הם יצליחו לאטוף כסף, אבל היות והוברר שלא יוכלו, שיניתי את דעתי. ואני אומר כאן, כי אני מוכן להעיד ביבועה שרוטנברג ראה בכל ה"ח" אבריו לגמור את הדבר ולצאת מן העסק.

ר.ט.ר

אנינו רוצה להגיד, שאלו באה עכשיו סן
החברה הצעה יותר טובה, לא הייתי מוכן לחשוב ולדון עליה; אבל אני
חושב שגם הגיון גמור טוב בפניה אליהם. אין טעם בכך, ואין
גם הגיון. הממשלה עשתה לפנינו טעויות רבות והחלטתה
הטובות לעוד חודש, אולי בינתיים תבוא הצעה אחרת.

בטלתי, גם אני כל כך להוט לשלם
כסף כה רב במשך 7 ימים. ובכן, ישוב עלי לחזור לאותם הנימוקים,
שדחמו אותי לקראת ההסכם החדש.

ואני מומר טוב: אם תבוא הצעה טובה
יותר - נקבלנה. אבל מה יכולה להיות הצעה יותר טובה? האם אתם
הייתם מסוגלים להסכים לכך, שבניכם ימלאו את כל בעלי זכות
החשבונות, יודיעים כי הסקיעו מה שהסקיעו, אין להם יותר כסף, והם
רוצים בכל זאת להמשיך בעלי הבית של החברה? הסרתי וחזרתי והסברתי,
שנתנו להם זמן לבסוף ולבדוק ולחפש כסף, אבל הזמן עבר והם מודים
שאינם יכולים. עבר הזמן ההגיוני שבטבילו כדאי היה לעשות בסיון
רציני.

אני מומר טוב, ואני מבין שגם ד"ר
יוסף מצטרף לדעתי, שגם גם יחתם ההסכם האחרון, ותבוא הצעה טובה
יותר - בדון בה ברצון.

ועוד, האם לנו באמת חושבים שהנהלת
החברה עומדת על השיא הכי עליון? אני לא שייך למלה החושבים כך.
אני חושב שהמטעם יכול להיות טובה; אני מפילו חושב שהחזקת המשרד
בלונדון הינה בחוצה לנו, והיא עולה לנו בכסף רב בדביזים.

ועתה, אנינו יכול לעבור בשתיקה על
דבר אחד החוזר תמיד בכל הווכוחים. יש לנו עתה וכוח על חברת החספסל,
אולה בכל פעם מזכירי לי את "סקורות" ואת חברות ההסתדרות, ואני
חייב פעם אחת להתעכב קצת על הדבר הזה, ולומר כמה עליה.

אדרבא, חבר-הכנסת אריאב, אם תוכל
לבסס את חברת החספסל על אותם היסודות עליהם מבוססת "סקורות" -
אספוך על כך בשתי ידי. מחצית החברה שייכת לפוסדות המיישבים
הלאומיים - המחצית השנייה לטובי המים. אני פטכים מנקים גם את
חברת-החספסל על אותם היסודות.

שנית, חברת החספסל היא קובציה -
"סקורות" לא זכתה לטוב זכות סיוע; יום יום יכולה הסוכנות היהודית
או הממשלה להגיד לחברה זו: את הירדן, את מקום אחד לא נעמיד
לרשותכם. אין לחברה זו כל טובותול במדינה. לסקורות אין טוב זכויות
סיועדות כמד המדינה; סקורות עוד לא חילקה עד עכשיו טוב דיבידודה;
הפחירים גלויים ופתוחים, סיבהל המים קובע את הפחירים ומותר לו
להתערב בכל מקום; ב"סקורות" חושבים במשך כל הזמן, כיצד להוזיל את
המים.

בוסף לזה, לפני חצי שנה אמרו לנו
האנשים האחרונים ב"סקורות": אנו דורשים שלהבא צריכים להיות 3/3:
1/3 לפוסדות הלאומיים, 1/3 לממשלה ד-1/3 לטובי המים. אני חושב זאת
להצעה נפלאה, שאלו גמובית, שותף המים יהיו שותפים בעסק. ועוד:
"סקורות" הן פעם לא הלכה למקום כמאר המיישבים לא באו אליה
במסיציות: בואו והצללו אותנו!

אני בלבי מתרעם מאד על אלה האומרים לנו
בענין חברת החספסל כי זוהי הלאמה, הפקעה, גירוש קפיטל פרטי וכד'.
אנו עשינו בענין זה לטובת הענין כל מה שאפשר היה לעשות כדי
לא להוציא את האנשים האלה סן החברה, בתנאי שיביאו כספים. וזאת,
בטעה שגם אילו קבלנו את ההסכם הרגשון, היינו בעוד שלוש שנים
נמצאים באותו מצב בו אנו נמצאים עתה.

ד.ט.

לחבר-הכנסת פורדרר אבי רוצה לוטר, כי לא מן הנמנע הוא, שגם בקבל מן השילומים את הכסף הזה. כשם שאנו עכשיו משיגים דרך השילומים דלק בטרלינגים, גם זה לא מן הנמנע. וזה סקל אחד, כי כל אלה היושבים כאן אינם בטוחים בדיוק מה אנו רוצים ויכולים לקחת סגרמניה.

לדעתי, אנו חייבים עתה לסיים את העניין הזה. אם החברה מצידה תבקש שגם לחכות עוד שבוע, עוד שבועיים, כי ישנה הצעה חדשה - תמיד נדון ונחשוב על זה. אולם עד אז, עלינו לסיים ולחתום על ההסכם.

היו"ר י. גורלי:
הדיון הזה בוועדה בא בעקבות הודעה שנמסרה טעל במת הכנסת, שהעניין יובא לידיעתה של ועדת הכספים. לאחר שקיימנו כמה דיונים בשאלה זו, אנו יכולים לבוא ולומר שחת מן היתים:

אנו יכולים לוטר: שמענו את שתי ההצעות, עיינו בהן ואנו מעדיפים את ההצעה הראשונה. עד כמה שאני יכול לספוט לפי הדיון אשר התנהל, לא ימצא אף אחד מחברי הוועדה שיאמר: הצעה א' כמו שהיא, ודוכני ג' שאף אחד לא יסתפק בתיקונים קלים. יש גם האומרים שכל תיקונים שהם לא יוכלו לעשות את הצעה א' כטובה. אף"כ ישנו גם הצד האסטרטגי וההערכה הצבורית, הפוליטית והחברתית, שצריך לקיים הסכמים.

לכל אחד מחברי ועדת הכספים יכול להיות זיקוק דעת על יחוד המינוסורטציה שקבלנו, גם בתחילת הדיון, גם באמצע הדיון וגם עכשיו, אם באמת אנו נמצאים במצב כזה שיכולים להאשים את ממשלת ישראל בהפרת הסכם. הושבני שהרוב המכריע של חברי הוועדה יכולים לסבך לעצמם דעה, שאיננו נמצאים במצב כזה, שיכולים להאשים את ממשלת ישראל בהפרת הסכם.

אם אין הצעה מסוג אחרון ההצעות שאני ניסחתי, קיימת החלטת הממשלה, המטמירה את הדלת פתוחה מסך תקופה מסויימת לכל הצעה אחרת. מפילו אם יכולה להיות דעה כזאת, שאין העניין בסל לקבלת החלטה סופית, ישנו סיכום פרלימנרי, שכוללים את הצעה א', והוא מסנה את המחשבה לוטר: החלטת הממשלה קיימת.

י. בדר:
הצעתי היא כדלקמן: הוועדה מצטערת שהממשלה הסכימה להסכם אשר תנאיו המסויימים אינם מתקבלים על הדעת, וגם שאישרה אותו - ולא פחות מצטערת הוועדה שהממשלה הפרה הסכם זה.

י. פורדרר:
אני מציע לדחות את ההצעות וההצבעות למחר.

מ. גלטר:
אני מציע לדחות את הסיכום לשבוע הבא. טיעונו דנה אתמול בשאלה זו והחליטה שתסיים את הדיון ותסכמו ביום שני הבא. לכן אני מבקש דחיית הסיכום.

היו"ר י. גורלי:
הממשלה קבלה החלטה, שאם תוך החדש לא תבאנה כל הצעות אחרות, החלטת הממשלה על הצעה ב' בכנסת לתוקפה. עד כמה שלי ידוע, התאריך הזה מתקרב, ואם בכלל יש טעם להחלטת הוועדה - עלינו לקבלה תוך הסופסוף הזה. אנו נמכר את השניין ג' זה ביום השני הבא.

אנו עוברים להצעת חוק לתיקון תקנות ההגנה (כספים) תשי"ד 1953.

001

הנהלת המוסד לביטוח לאומי
משרד הרווחה והשירותים
החברתיים, תל אביב
מס' 10000
1.1.67

הנהלת המוסד לביטוח לאומי
משרד הרווחה והשירותים
החברתיים, תל אביב
מס' 10000
1.1.67

הנהלת המוסד לביטוח לאומי
משרד הרווחה והשירותים
החברתיים, תל אביב
מס' 10000
1.1.67

מס' 10000 - 1.1.67

כאשר אני מדבר עם חברי כנסת,
עם חברי ועדת הכתמים, הרי אני יכול לומר כי אין אנו מעוניינים
לעורר את העניין; נראה מה יהיה בשנה הנאה. יתכן שאפשר יהיה
פעם - ובעתיד לא רחוק כל כך - לתת לעניין זה כיוון לאפיקים
קונסרוקטיביים. יתכן שיבוא מישהו להציע לנו חתמיבויות על
חצי סליון דולאר, ויפסיק לקבל את תמורתם בלירות תוך שנתיים,
כך שנוכל להשתלט על כך בטווח התקציב. צריך לגשת לכל העניין
ללא דובסות, אך צריך להודות כי קיים חסס בפני זרם גדול מדי
של בקשות כאלה, שלא נוכל לעמוד בפניו.

חוק זה בא להסמיך את האוצר לאשר
העברות כאלה. אין אני חייב לאסור; אני רוצה לפחות לדעת על הנעשה.
אם אותו איש יבוא אלי, אומר לו שיש הוא ידיר המדינה, אל יחליף
את אגרות החוב היום, אם יעשה זאת מאחורי גבי, ננא לו באופים
ואולי אף ננקור ב מצעים נגדו, במידה והם עומדים לרשותנו.

קרה שההצעה הראשונה בכיוון זה באה
מצד אלה שעיקר ההפצת האגרות. הם באו בהצעה להקים חברה בשם
"טריפל אי". שתקבל את האגרות מידי מחזיקיהן, ותתן להם תמורתם בירות
ערך אמריקאיים. היות ואלה אנשים ידועים באמריקה, יהיו מחזיקי
האגרות מוכנים לסמוך להם אותן במקום לסכור אותן בגורסה.
אולם מציעי ההצעה הסתלקו מהצעתם. עוד בשעה שהם העלו הצעה זו,
אמרתי להם שיד כי לא הייתי רוצה שהדבר ייעשה בצורת סובסידיות.
נתנו קווסה ספרייטת גם ל"אטפל" וגם ל"פי.אי.סי". לאחר שהראשונים
חזרו בהם מהצעתם, נראה כיצד יתפתחו הדברים בשני אגרות אלה.
בידי שני הגופים יש כיום להל היותר אגרות בטווי שני סליון דולאר.
ל"פי.אי.סי" נתנו שני סליון דולאר בערבון מוגבל. טייז ודאי
יכול היה לגייס במקום זה דולארים חדשים לישראל. עכסיו במקום לגייס
דולארים נוספים, הוא יקנה אגרות הלווה ואחרי כן יציע אותן בכסום
במוך יותר מן הלירות שהוא מוכן לקבל כאן. זה לא יוסיף הרבה
למעמד של מחירי האגרות החדשות.

לפי דעתי זה יומיף דוקא למעמדן
של האגרות החדשות.

ש. גורנו:

ש. האוצר ל. אשכול:
יתכן, איני רוצה להתווכח על כך עכסיו.
אני מתאר לעצמי כי יתכן שיהיו טפעלים
ספפעט לפעם יטבו אחרו ונבדוק אם אפשר לעשות בכל זאת מאטץ לגייס
דולארים נוספים. נוכל לומר לבעל המפעל שיטקיע חלק בדרך שציינתי
וחלק נוסף בהולארים מוט; את התמורה בלירות נטלם לו בסועד
שייקבע בינינו. הוונת הטלווה היתה לקבל הלואה בדולארים למטן
15 שנה, ואנו חייבים לכתום את הדרכים להמרת הטלווה לזמן ארוך,
בטלווה לזמן קצר. לא היתה לנו כוונה לעשות את כל ההוצאות הכרוכות
בכלו ה כזה, כדי להחזירו תוך שנתיים-שלוש אפילו בלירות.
אני חושב כי נוכל לתת ג אפטרות כזאת, אך לאט-לאט לפי מידת
יכלתנו. זה טוב למחירי האגרות, וגם בשביל המפעלים שיתפתחו כאן.
קיימת גם שאלה אלו טפעלים יהיו אלהיכול מישהו לרצות להעביר כסף
מתם לישראל; זה מעניין אותנו פחות, ככוונן, מאשר אם הוא רוצה
להטקיע כספו במפעל לפיתוח הארץ. תהיה גם אפטרות להפנות סכומים
כאלה למפעלי פיתוח, במטרת תקציב הפיתוח שאוסר. במקום לתת הלואה
של סליון לירות לבית מלון טפרייט, ניתן לבעל האגרות להכנס לעניין
זה. אני חושב כי נוכל להתקדם לאט-לאט בכיוון זה, ועל ידי כך לסחרר
חלק מן החתמיבויות. השנה קבלה כבר קרן היסוד 3 סליון דולאר
בצורת אגרות הלווה, ואנו לא יכלנו כמובן להתנגד לכך.

אני מביט על הצעת חוק שו כעל דגולסור
בלבד. זוהי ההצעה, וזהו המכסימום הניתן להיעשות בגבול החוק,
סר גאט מאז כי בחוק האמריקני המוט לטרה זו חוק הנקרא "אנג' סט
אנדיצ' סנט לאו".

י. בדר:

כל החיוב הזה אינו נראה לי, באשר יש כאן ערובייה מסויימת בין הגי' ה' הפיסקאלית והפיננסית

לביין ה' יפה לפיתוח.

אם מדינה מקבלת מלווה מחו"ל, הדבר והיא צריכה להיות מעוניינת בו ביותר הוא, לפדות את המלווה במטבע זל. בפנינו עומדת הבררה לידות את המלווה הזה בלירות שלנו, או לדחות את הפרעון ל-15 שנה אמנם, אך להתחייב על פדיון כן להחזיר דולארי תמורת דולארי. מדברי שר האוצר מחקבל, אפילו היה בא מישהו ומציע לו מיליארד דולאר עבור לירות ישראליות, הוא היה מטרב ללא היסוס.

נוסף לזאת, הרי ככל שנרבה להוציא ניירות אלה מן ה' רק האמריקני, נקל ג' על שאר המלווה וג' על המגביות, כדי שלא יציעו להם אגרות מלווה במקור. כסף נוסף. מתוך נימוקי אלה אני חושב שמגמת האוצר צריכה להיות לרכז כמות גדולה ככל האפשר של אגרות מלווה תמורת לירות ישראליות.

חשבתי על סענתו של שר האוצר כי אין לרשותו די לירות כדי לפדות את האגרות, לאחר שסקלתי בענין אני מצ' להציע הצעה העומדת רק לכאורה בתחירה למדיניות הפיננסית שלנו. אני חושב שאין כל מניעה לקחת אגרות מלווה בתור כיסוי חוקי לתוספת מטבע ישראלית. על כל פנים, המדינה בתור יחידת אטראי, אינה מפסיקה על ידי כך שהיא חייבת לירות ישראליות במקום דולאריה. (שר האוצר: אך במחזור יופיעו יותר לירות!) אני מעדיף מצב בו תהיה המדינה חייבת לירות ישראליות, על חובות בדולאריה. אני חושב שכח האטראי של מדינה גובר אם יש לה פחות אגרות, אפילו אם יש בגלל זה יותר לירות. אפשר לעשות רגולציה מסויימת על ידי צער. אגרות אלו לא תהיינה אותו סוג ל' כיסוי למטבע כמו ששרי אוצר ושירי מקרקעין; זהו כסוי המיוחד אותנו מהתחייבויות בדולאריה.

שר האוצר ל. אשכול:

אולם על ידי חיבוי הלירות בסוק תהיה טוב אינפלציה!

י. בדר:

הפתרון לכך תלוי בכח עמידתו של האוצר מול לחץ. לדעתי אפשר יהיה ליצור חמיד ייחודי מקל על ידי מדיניות אטראי מתאימה. הדבר המכריע איננו כמות שררי הכסף, אלא כמות זו בתור פת הפקדונות. צריך להטיל ל' הבנקים אחוז ליקווידיות גבוה יותר. אין כוונתי לאותו סוג ליקווידיות שאנו עוקלים בו עכשיו, כלומר הקפאת אטראי בנקאי לית' מטרות של הקטנת המחזור. בנו יודעים שליקווידיות הבנקים היא היום 15% - כלומר זהו היחס בין הנוסף המזומן והניירות שדינה כדין כסף מזומן, ובין פקדונות וחשבונות יובר ושב. זה היה על כל פנים היחס בסוף הפטמבר. מתוך 15% אלה דרושים 9% ו' 8% לבנקים בתור מזומנים לקופה. הליקווידיות הרזרבית אינה עולה על 5%-6% ו' הדבר יימשכו כן, יעמוד האוצר בין כך וכך ברגע מסויי. גמצב שיוכל להגדיל את הליקווידיות שלא על חשבון האטראי הקיי. כבר. אולם כאשר יהיה קצת יותר כסף במחזור, יינתן כסף זה כדין לבנקים, ואפשר יהיה להקפא אותו לית' בתור ליקווידיות של ממש. אפשר להתגבר על הבעיה של קניית כל האגרות שתוצענה לאוצר על חשבון מחלקת ההוצאה, על ידי חיפול מתאי. בליקווידיות של הבנקים ולא על ידי חיפול אמצעי. נוספיה לפיתוח. אין לזלזל בעומס האגרות תהווה בעוד 15 שנה, כאשר יגיע מועד הפרעון. אין לדעת מרגע באיזה סכומים זה יחבטא, בהתא' לשער שיהיה קיים באותו זמן, ואין כל יפק' להלחץ לפרעון יהיה גדול.

היו"ר י. גורי:

אני מבין שגם לדעתך יש צורך במכסיר רגולטיבי, שיעמוד כמכר בפני היפפה באגרות. מדוע אתה מתנגד, כי כן, להצעה?

י. בדר:

אילו היה שר האוצר עושה בענין זה מה שהוא עשה, נוגע למטבע זר, כלומר יוצר מונופול לממשלה בקניית האגרות, הייתי מחייח לזה אחרת. אולם כאשר כוונתו של חוק זה ליצור פריבילגיות לגופיה, ולו גם הנכבדים ביותר, ואילו לשון גוף אחר לא תהיה רשות לפדות את האגרות הללו, הרי אני מתנגד לכך כמו לכל מונופול. הדבר צריך להיות נחון או בידי האוצר בלבד, או בידי כל מי שירצה לעשות זאת.

י. האוצר ל. איכות:

מונופול לא יוכל להיות ממילא
אחרי מאי. החל ממאי יוכל כל
אחד לבוא ולקנות, אין אני יוצא לפחות לדעת על כך.

י. בדר:

לדעתי הדרך הנכונה היחידה היא,
והגנץ הלאומי בלבד יהיה רשאי

לרכו את אגרות המלווה.

א. אליטר:

בדרך הטבע, כל איסור סמטיליה
על זיר ערן סמטיליה, פוגע בסופו
ל דבר ב לטון עצמו ובאמון שנותני
האיסור על חובבי הארץ לקנות אגרות אלו, יביא לקנייתן העקיפה בג'ונב
כך יהיה למדינה נזק יפול ומכופל.

אני חושב כי חבר הכנסת בדר טעה בהערכת הליקוידיות.
יתכן שהוא נקב את המספר הרטמי, אולם גודל הדפוזיטיה בבנקים, הם הם
הקובעים את הענין והם מאפשרים אטראי עצום.

מאחר שבקבות דברי הסברתו של שר האוצר נתעוררו
כמה בעיות שעלינו ללמוד אותן יפה-יפה, אני מבקש כי תינתן לפי שהות
של כמה ימים כדי לחשוב על בעיה זו, בטרם נקבל החלטה בענין מסובך
ונכבד זה.

י. בדר:

לאחר שעמדתי בצורה סוגסטיבית על האפשרות להכיר
באגרות בתור כיסוי עבור מחלקת הנוצאה, מחובתי
להודיע כי כל עוד לא תבוא העת תיקון לחוק זה מצד אחר בוועדה, לא
אסתיג מן ההצעה.

ש. בז'ראנו:

אני חושב כי 150 מליון אגרות אלו יהיו אחת
הדאגות החמורות של המדינה בימי הבאות, הן
מבחינת הנזק שייגרם לה במקרה והמחיר ירד, והן מבחינת החוב עצמו של
150 מליון דולר שהמדינה תצטרך לשלם, ואין אנו יודעים מה יהיה אז
ערכו של הדולר ביחס לערך הלירה הישראלית. בענין זה המגב קשה יותר
מאשר לגבי "אכזיב גנץ", כי כאן המדובר על אגרות חוב בידיים חספיות,
על ניירות עובריים לזכר. יש לנו תקוה, ולדעתי היא די מוטפת,
שמעמסה זו תוקל עלינו על ידי הפיכתה ללירות ישראליות, אולם שר האוצר
מחפש דרכי כיצד לעצור את התהליך הזה. לדעתי גישתו זו אינה נכונה
מעיקרה. לדעתי יש לראות בתהליך זה דבר חיובי, גם מבחינת הפיכת החובות
בדולרים להחויבות גלירות, גם מבחינת ייצובו של המחיר וגם מבחינת
האפשרויות להפנות הקצוות נוספות לפיתוח המשק.

שר האוצר ל. איכות:

הצרה היא שזה איננו כסף חדש.

ש. בז'ראנו:

תשלום חוב הוא כאילו כסף שמחוספף
לקופה. אות שלטה מליון דולרים
שנחרמו למגביית בצורת אגרות מלווה, הן שולמו כאילו בדולרים מקופת
האוצר. נכון שאם יבואו רבית מאד, היווצר נכנס אינפלציה. איני חושב
כי הדרך היחידה ללחו נגד רכנו אינפלציונית, היא סטימת הדרך גמבי
החלפת אגרות המלווה במקום לדאוג כיצד לכתוב דרכי אלו על ידי
חוק זה או אחר, צריכה היחה להיות דאגה כיצד לסלול את הדרך הזאת.
עובדה היא ש"פ.א.י.מ." ו"אמפל" לא הצליחו לסייף יותר ממליון וחצי
דולאר.

ק. לוז:

צפויה לנו הכבדה רבה בעוד 15 שנה כאשר נצטרך
לפרוע את המלווה בדולרים, וצפויה לנו גם עכשיו
הכנה ל הכבדה גדולה עקב זר גדול של המרת האגרות ללירות. מטרחנו
צריכה להיות אזור ההכבדות הללו למן תקופה של 15 שנה. חוק זה אינו
אומר על הממשלה לקנות במידה והדבר יהיה בגדר האינטרס הקטרוצלי
של המדינה. אולם צריך להישמר מאפשרות של פעולה לא ביינטרס המדינה
אלא למען אינטרסים, ל אדרתי מוויימים שאינם תואמי את האינטרס
הכללי של המדינה. אין בחוק זה איסור ואין ג אפטרות של סתימה מוחלטת,
אולם ניתנת אפשרות לאוצר להכביד על אזרחי המדינה כל פעולה בנגוד
לאינטרס של המדינה היו או מחר.

י. פורדר:

אין אני חומך בדעתו של חבר הכנסת בזראנו, ויכול הייתי להוסיף כי בונה הבאה יהיה מצבנו חמור יותר בלירות משר ברוך מטבע זה. לדעתי לנו מעוניינים ליצור לנו שוק מטוייב גל הלירות. אריין לסקול את הוראות החוק לגבי אזרחי ישראל ולגבי אזרחי חוץ בנפרד. אין חסך שנחוץ לקבוע זאת לגבי אזרחי ישראל, כי מיהו יכול להסתמך בצבור זה לצורך העברות הון ולתי מחאימות, וצריכה להיות אפשרות לומר לו לא.

בנוגע לאפשרות הקעות, הרי אני אומר שעלינו להגביל זאת גם כן, כי אין לנו לירות במידה מספקת. אם יבואו היום מחזיקי אגרות וירצו להמיר 50 מליון דולאר ללירות, הרי פרוץ הדבר החמורות הממק הפנימי. רצוי להוציא חלק מן הסכומים הללו ולהעביר אותן להקעות פרודוקטיביות. שר האוצר אינו נותן מנופול "אמפל" או "פי.איי.סי.", ולא שהוא דורש רגולציה מטויימת, ולדעתי הוא מחוייב לכך, כי הוא צריך לסלח.

היו"ר י. גורי:

מאחר שיטנה דרישה לתת לזהות לחברי הוועדה לעיין בבעיות שנחשורו, נקבל החלטה בענין זה רק ביום

ב' בשבוע הבא.

תקנות הגנה (מטפיים)

היו"ר י. גורי:

אם כי הכנסת לא סיימה עדיין את הדיון בקריאה ראשונה של הארכת חקפן של תקנות אלו, אני מציע שהוועדה תסיים את דיוניה בהתחשב עם העובדה כי חקפן של התקנות פג ב-31/12, כך שהכנסת תוכל לערוף בתחילת השבוע הבא את הקריאה היינה והשלישית.

י. בדר:

אני מציע לשר האוצר לותר על שמכויות אלו.

שר האוצר ל. אשכול:

אני מסכים.

י. פורדר:

אין ויכוח על כך שצריך להיטאר בתקפו האיטור לחור בזהב. אשר לרישו הזהב, הינה התחייבות מצד שר האוצר שאם יפעיל שמכותו זו, תהיה פעולתו מלווה הצעה חיובית לרכישת הזהב מידי האנטי. אני מציע להאיר את הענין כמו שהיה עד כה, בתוספת חידוש התחייבותו של השר.

א. ציזלינג:

שמכות זו נתבעה מאתנו על ידי שר האוצר מתוך כוונה ייטמטט בה. בינתיי מונח הון רב כאבן שאין לה הופטין, במשה ייבנו אמרי להפעלת הון. הון זה יכול למש מטען לביצור מעמדנו הכלכלי. לדעתי אי הטמטט באוצרות שלה הוא פגע ממ. אני רוצה לעצמי גם הפעל אותה הסתייגות שהינה לי במאר הדיוניה על תקנות אלו.

ק. לוז:

אני מבין ית הודעת שר האוצר כך, שר ועדת הכספים תמליט לבחל ית טעיף 5, הוא לא ייטוט הסתייגות. אני כשלעצמי מתנגד להצעתו של חבר הכנסת בדר, כי לדעתי אין ערך לאיטור הזהב, כל עוד אין ריטוט. זהב. על כך צריך להאיר גם להבא שמכות זו בידי שר האוצר, מתוך כוונה ייטמטט בה.

מר קיטרון:

עלי להזכיר לחברי הוועדה כי איטור הזהב ומתן השמכות לשר האוצר לריטוט את הזהב, לא באו במשולב. שר האוצר המנוח החקין תקנות שעת חרוב שאמרו על המסחר בזהב ותו לא. כאשר תקנות אלו באו לוועדה להארכה כעבור שלטה חדשיה, הוטיפה הוועדה מיזמתה את שמכות הריטוט.

מבחינת התקנון יכולה הממשלה לוותר בכל רגע על חלק מהצעת החוק בשעת הדיון בוועדה, וייל ידי כך

י. בדר:

בטל החלק הזה ממילא.

אשר לענין עצמו, תמכתי בשעתו במתן שמכות של רישור הזהב, מתוך נשמי אופוזיציוני, כי הדבר מביא נזק חמור ללטון. אני כולעצמי איני רואה הבדל בין הפקעת נירות ערך אנגליה ואמריקניית ובין הפקעת זהב. צבירת זהב היא לדעתי דרך עממית לחסכון. מבחינה יורידית אין דבר הפוגע יותר בחוק וביחס הכבוד אליו, מאשר אי שמוש בתמכורות חוקיות. זוהי כניעה יל החוק בגני המצילות. מאותה סיבה התנגדתי בשעתו גם לאיסור "דמי מפתח". המדינה יכולה לעמוד לפתע במצב חמור כל כך, ויהיה צורך לאסוף את הזהב. אז יוכל לשר האוצר להוציא את תקנות-עת-חרום הנחוצות כדי לקבל את הזהב. אולם כדי שאפשר יהיה להפעיל תקנה כזאת בשעת הצורך, צריך לבטל את התקנה כאן, כי היא גורמת רק לדמורליזציה.

י. פורדר:

אני דורש איסור המסחר בזהב, מפילו אם שר האוצר מוכן לוותר ג' על כך. אולם אני מתנגד לטמכורות של רישור וקניית הזהב.

א. ליטר:

מצדנו לא הייתה אף פעם התנגדות לאיסור המסחר בזהב, אנו מתנגדי לרישור, משום שאנו יודעים כי אין שכבה בליב שלא תיפגע מזה, מן האדה העני ביותר ועד לעשיר ביותר. בכל העולם לא האליחו לקחת את הזהב באונ.

אני מציע לשר האוצר ייקול בדעתו אם הוא מוכן לוותר על טמכורות אלו, ונגביע על כך בשבוע הבא.

שר האוצר ל. אכול:

אילו הייתי בארץ כאשר הוגשה הצעה זו להארכת תוקף, אני חושב שהיינו מגישים אותה בלי סעיף 5. ישנו חסכון זהב, וביחוד בקרב העליה ממזרח ארופה. זהב זה לא האליחו להוציא מידי האנשים אפילו מדינות טטלימרות. אין אנו מעונייני בהכרח הזהב שישנו מן הארץ, כי יחכן שבימי חרו לאומיים תהיה אפשרות איזו פאולה לקבלתו מראון ומהכרח. ל כדאי לדחות את הענין למועד האיסור הבא, כי הוא חל- בשעת הדיון על התקציב הרגיל וחקציב הפיתוח, וממילא לא יהיה זמן לחדש משהו בענין זה.

ש ו ר ג ו

היו"ר י. גורי:

ביחס לחוק מלווה חובה, קבלנו את חוות דעתו של היועץ המשפטי להעניין 3(א) (ב) ו-2. לפי סעיפים אלה, הרי אנו מנהל המלווה מוצא שחלק או כל רכושו של ארגון צבורי מפורץ לפיג לבסעיף ג', יכולה ועדת הכספים לנהל אתו משא ומתן על כך אם היא בדעה אחרת, אולם הקביעה הזופית היא בידי מנהל המלווה. עכשיו השאלה היא אם אנו מוכנים להעמיד כל שאלה כזאת למשא ומתן בין הוועדה לבין מנהל המלווה כדי להגיע לסיכום תוך ויתורים הדדיים הסופיים על פי רב מן הנייה העקרוני המאדיק החלטה כזאת או אחרת - או שאנחנו רוצים להכניס תקון מתאים בחוק שיסמיך את ועדת הכספים להכיר במוכד כל זהו כארגון צבורי, אפילו אם יש בו פעולה משקית. אני חושב כי עדיפה הדרך השניה הנייה לוועדת הכספים הממכות להיות הקובעת האחרונה. אם זוהי דעת הוועדה, נבקש את היועץ המשפטי להציע נוסח מתאים לתקון החוק.

מר קיטרון:

נודע לי מחוגי האוצר, כי מכינים עכשיו אי-אלה תקונים לחוק מלווה חובה. אני מאיע כי הפרוטוקולים של הדיון בוועדת הכספים יועברו אליו, והוא יכלול הצעות תקונים אלו במיגרת התקונים שהוא מציע.

היו"ר י. גורי:

נחזיר את הענין לוועדת המלווה שתסכם מה הן התקונים הנראים לה כנחוצים בחוק. סיכום זה נעביר לאוצר ונבקש לכלול אותם במסגרת התקונים שהאוצר חוטב להציע ממילא.

אגב, בוועדת המשנה הוכ שלפי שעה אין מנהל המלווה צריך להפעיל טנקציות נגד אדם גופתי לערערו על החלטתו בפני ועדת הכספים והוועדה הסכימה לדון בערעורה. מר לנדאו לא אמר כי הוא מתנגד לכך, אולם בכל זאת נודע לנו כי הוא שלח הודעות לטנקציות לכמה מן המוטדות הללו. הוא מנמק את הדבר בכך, שהחוק מחייב אותו לפעול ואין הוא יכול לפקול בנגוד לחוק. לי נראה כי הפרוט של מר לנדאו הוא מרחיק לכת,

ומאחר שזוהי ג' חוות דעתו של היועץ המיניסטר בה סמך על סעיף 49 לחוק -
נ"ל מכתב ליו"ר האוצר ונבקשו לתת למיניסטר ולנכדו הוראות סמוליות להספיק
את הפעולה נגד כל המוסדות האלה עד אשר יוחלט בוועדה א' ה"ח חייבי
במי או לית.

במקרה לחוק התקציב, מ' חנר מחוות דעתו של היועץ
המיניסטר, כי צדק חבר הכנסת בניחוחסקי בהחלטתו להעביר סכום מסעיף
לבתקציב לפרט ליניו מופיע בתקציב. אפשר להסתמך למטרה כזוה בכפי
רזרבה, אול רק יור האוצר רשאי לקבוע את המטרה של סכומי הרזרבה
מצד אחד, ומאידך אין אפשרות להוסיף כ' פ"י לרזרבה לצורך האיזון.
א"י הממשלה רואה ליתק הענקות לחופט, עליה להגיש הצעה לתקציב מלואית.
אבו יודעיה. הממשלה מתכוונת להגיש במרץ בערך תקציב מלואית כזוה.

שאלה אחרת נתעוררה בקשר לחוק מבקר המדינה:
הא' אנו רשאים לאשר העברות מדרגה לדרגה לגבי פקידי מבקר המדינה,
קב היוטנו המחליטים ומאשרי את תקציב משרדו. ברור שאנו יכולים
לעשות זאת בשעת הדיון וקביעת התקציב, אולו הטאלה היא אם אפשר לעשות
כך בכל ימות השנה, ועל ידי כך להכניס סנויות בתקציב המשרד.

א. ציזלינג:
אין כל מניעה חוקית לאשר תוספת לתקציב מבקר
המדינה, כפי שהכנסת יכולה לאשר תוספת לתקציב
המשרדי האחרים, מבלי להיות חייבת להציע מקורות לכיסוי התוספת הזאת.
איזון התקציב הוא ענין ל"פוליטי", אך אינו מחייב על ידי החוק.

ק. לוז:
אני מבין את כוונת החוק כך, שכל תקציבי המשרדית
הממשלתיות עוברי את בקורת משרד האוצר בטוה הם
מוגטי לאיסור הכנסת, ואילו תקציב מבקר המדינה עובר בקורת זו
בוועדת הכספים בגלל היותו בלתי תלוי בממשלה. לא מתקבל על הדעת שיהיה
לתקציב זה חוקף בלי איסור הכנסת.

י. בדר:
כאשר ר' דת החוקה חוק ומ' פט דנה בחוק מבקר המדינה,
הוחלט במפורט שתקציבו יאושר על ידי ועדת הכספים,
ולא על ידי הכנסת באמצעות ועדת הכספים. בכל מקרה שאיסורו של תקציב
תלוי בהחלטת הכנסת, אין צורך לומר שהיא יכולה להחליט על פי המלצת
ועדה מסוימת, כי היא רשאית להחליט הן על פי הצעת ועדה והן על פי
הצעתו של חבר כנסת מסוימת. א"י ועדת הכספים קובעת את תקציבו של מבקר
המדינה, פרטי הדבר שהיא ג' יכולה לקבוע תקציבי מלואית. א"י על ידי כך
יווצר גרעון, הרי זוהי בעיה פוליטית את מסכימי לכך או לא. מבחינה
חוקתית אסור ליצור כל אפשרות שהיא לממשלה להגביל את הבקורת, כך
לגבי איסור תקציב מבקר המדינה על ידי הכנסת לאחר איסורו על ידי ועדת
הכספים, אינו אלא למראית עין. יש הפרדה מוחטת בין החוק החל על
משרדי הממשלה ובין החוק החל על מבקר המדינה.

היו"ר י. גורי:
הא' אנו רשאים לפי זה להציע ולאשר דרוג אחר
לעובדי מבקר המדינה, שיהיה שונה מכל משרדי הממשלה?

מר קיטרון:
לפי דעתי, כן. על אחת כמה וכמה שאין דרוג אחיד
לעובדי הממשלה, אלא ישנה כמה וכמה דרגות.
אשר לחוצאה התקציבית של החלטה כזאת, הרי אין הווידה חייבת כלל להציע
מקורות לכיסוי תוספת תקציב. למעשה, חוק התקציב הוא רק חוק לתקציב
ההוצאות. ההכנסות נקבעות על פי חוקי קובעי את העורר המסים השונים
על כל פרטיה. אומדן ההכנסות הוא רק אינפורמטיב הנמסרת לחברי הכנסת
לצורך קבלת החלטה על גדל תקציב ההוצאות.

היו"ר י. גורי:
אני מציע שהיועץ המיניסטר ימסור לנו בהודמנות
קרובה חוות דעת מספיק מוסמכת בשאלות אלו.

אשר לעובדי הכנסת, נוצר ביטחו תקדים של דיון
בוועדת הכספים, כאשר יושב-ראש הכנסת פנה אלינו ובקש אותנו למלא לגבי
עובדי הכנסת את התפקיד המלאה נציבות המנגנון לגבי עובדי משרדי
הממשלה. אין אנו חייבים לעשות זאת; יושב-ראש הכנסת יכול לעשות זאת
בעצמו, והוא ג' יכול להחליט בוועדה אחרת. ל' הכנסת, כגון ועדת הכנסת.